Дело C-565/22

Преюдициално запитване

Дата на постъпване в Съда:

26 август 2022 г.

Запитваща юрисдикция:

Oberster Gerichtshof (Австрия)

Дата на акта за преюдициално запитване:

20 юли 2022 г.

Жалбоподател в ревизионното производство (първоначално ищец):

Verein für Konsumenteninformation

Ответник в ревизионното производство (първоначално ответник):

Sofatutor GmbH

Oberster Gerichtshof (Върховен съд), в качеството си на ревизионна инстанция […] по дело с ищец Verein für Konsumenteninformation, 1060 Виена, […] и ответник Sofatutor GmbH, Германия, 10245 Берлин, […] за преустановяване на нарушението и публикуване на постановеното съдебно решение, разглеждащ ревизионна жалба на ищеца в първоинстанционното производство срещу решението на въззивната инстанция Oberlandesgericht Wien (Върховен областен съд — Виена) от 18 март 2022 г., GZ 5 R 141/2ly-30, с което е изменено решението на Handelsgericht Wien (Търговски съд — Виена) от 23 юни 2021 г., GZ 30 Cg 29/20x-25, […] постанови следното

О п р е д е л е н и е

I. На основание член 267 ДФЕС поставя на Съда на Европейския съюз следния преюдициален въпрос:

Трябва ли член 9, параграф 1 от Директива 2011/83/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2011 година относно правата на потребителите да се тълкува в смисъл, че в случай на „автоматично

РАБОТЕН ДОКУМЕНТ

удължаване“ (член 6, параграф 1, буква о) от Директивата) на договор от разстояние потребителят отново има право на отказ?

II. […] [спиране на производството]

М о т и в и:

А. Факти

1 Ищецът е сдружение, което съгласно член 29 от Konsumentenschutzgesetz (Закон за защита на потребителите, наричан по-нататък „KSchG“) е оправомощено да предявява искове.

2 Ответникът стопанисва онлайн платформи за обучение на ученици. Той предлага услугите си по интернет на цялата територия на Австрия и в рамките на своята стопанска дейност редовно влиза в контакт с потребители по смисъла на член 1 от KSchG с местоживеене или обичайно пребиваване в Австрия. Ответникът сключва договори с потребителите, които се основават на неговите общи условия (ОУ).

3 ОУ на ответника предвиждат, че при първото резервиране на абонамент в платформата той може да бъде тестван безплатно в продължение на 30 дни от сключването на договора и може да бъде прекратен без предизвестие по всяко време през този период, че абонаментът става платен едва след изтичането на 30-те дни и че в случай, че няма прекратяване в рамките на 30-те дни, започва да тече договореният в процеса на резервиране платен абонаментен период.

4 В случай че периодът на платения абонамент изтече, без ответникът или потребителят да са го прекратили своевременно, абонаментът се удължава автоматично за определен срок в съответствие с ОУ.

5 При първото сключване на договора ответникът информира потребителите за правото на отказ, което те имат поради настоящото сключване на договора от разстояние.

Б. Позициите на страните по делото и досегашно производство:

6 **Ищецът** иска — доколкото това все още е от значение за производството по ревизионно обжалване — да се установи, че ответникът е виновен за това, че *„в търговската си дейност с потребители не е информирал по ясен и разбираем начин последните или не е приложил подобни практики в случай на удължаване на срочни договорни правоотношения при продажби от разстояние относно условията, сроковете и процедурата за упражняване на правото на отказ, като предостави стандартния формуляр за отказ“*. Той счита, че от текста на член 9 от Директивата не може да се направи извод за ограничение само до сключването на договор за първи път. Следователно потребителят също има право да се откаже от договора (право

РАБОТЕН ДОКУМЕНТ

на отказ) съгласно разпоредбата на член 11 от Fern- und Auswärtsgeschäfte-Gesetz (Закон за договорите от разстояние и договорите извън търговския обект, наричан по-нататък „FAGG“), транспонираща член 9 от Директивата, когато неговият пробен абонамент се преобразува в редовен абонамент, както и когато редовният абонамент се удължава. Ответникът не е информирал потребителите за това второ право на отказ. По този начин ответникът е нарушил задължението за информиране по член 4, параграф 1, точка 8 от FAGG, поради което срещу него може да бъде предявен иск за преустановяване на нарушението съгласно член 28a, параграф 1 от KSchG.

7 **Ответникът** се противопоставя на това искане за преустановяване на нарушението. Той е на мнение, че предвиденото автоматично удължаване на срока на договора не поражда второ право на отказ от договора за потребителя и следователно не е трябвало да предоставя на потребителя информация за такова право.

8 **Първоинстанционният съд** — доколкото това представлява интерес в настоящия случай — осъжда ответника в съответствие с иска.

9 **Апелативният съд** изменя решението — доколкото това представлява интерес в настоящия случай — като отхвърля иска.

10 **Ревизионната жалба на ищеца** до Oberster Gerichtshof (Върховен съд), която е допусната от апелативния съд, е насочена срещу това решение.

B. Релевантни правни норми

Член 2, точка 7, член 6, параграф 1, букви з) и о) и член 9, параграф 1 от Директивата за правата на потребителите предвиждат следното:

Член 2

Определения

За целите на настоящата директива се прилагат следните определения:

[…]

7. „договор от разстояние“ означава всеки договор, сключен между търговеца и потребителя в рамките на организирана система за продажби от разстояние или предоставяне на услуги от разстояние без едновременното физическо присъствие на търговеца и потребителя, чрез изключителното използване на едно или повече средства за комуникация от разстояние до сключването на договора, включително и момента на сключване на договора;

Член 6

РАБОТЕН ДОКУМЕНТ

Изисквания за предоставяне на информация при договорите от разстояние и договорите извън търговския обект

(1) Преди потребителят да се обвърже с договор от разстояние или договор извън търговския обект, или от съответно предложение за сключване на договор, търговецът предоставя на потребителя по ясен и разбираем начин следната информация:

[…]

з) когато съществува право на отказ, условията, срока и начина за неговото упражняване в съответствие с член 11, параграф 1, както и стандартния формуляр за отказ, предвиден в приложение I, част Б;

[…]

о) срока на договора, когато това е приложимо, или, ако договорът е безсрочен или автоматично се удължава, условията за неговото прекратяване;

Член 9

Право на отказ

(1) Освен когато са приложими изключенията, предвидени в член 16, потребителят разполага със срок от 14 дни за отказ от договор от разстояние или от договор извън търговския обект, без да посочва причини за това и без да заплаща никакви разходи, с изключение на разходите, предвидени в член 13, параграф 2 и член 14.

Член 3, точка 2, член 4, параграф 1, точки 8 и 14 и член 11, параграф 1 от FAGG гласят следното:

Определения

Член 3. По смисъла на настоящия федерален закон

[…]

2. „договор от разстояние“ означава всеки договор, сключен между търговец и потребител в рамките на организирана система за продажби от разстояние или предоставяне на услуги от разстояние без едновременното физическо присъствие на търговеца и потребителя, чрез изключителното използване на средства за комуникация от разстояние до сключването на договора, включително в момента на това сключване;

Съдържание на задължението за предоставяне на информация; Правни последици

РАБОТЕН ДОКУМЕНТ

Член 4, параграф 1 Преди потребителят да се обвърже с договор или с волеизявлението си за сключване на договор, търговецът предоставя на потребителя по ясен и разбираем начин следната информация:

[…]

8. когато съществува право на отказ — условията, срока и начина за неговото упражняване, като се предостави стандартният формуляр за отказ, предвиден в приложение I, част Б;

[…]

14. срока на договора, когато това е приложимо, или, ако договорът е безсрочен или се удължава автоматично, условията за неговото прекратяване;

Право на отказ и срок за отказ

В 14-дневен срок потребителят може да се откаже от договор от разстояние или договор извън търговския обект, без да посочва причини за това.

[…]

Г. Мотиви за отправяне на преюдициалното запитване

11 Разрешаването на спора зависи до голяма степен от тълкуването на член 9, параграф 1 от Директивата, от което, от своя страна, трябва да се ръководи и тълкуването на член 11, параграф 1 от FAGG.

12 Съгласно подготвителните законодателни материали към член 11 от FAGG правото на отказ не е ограничено до първото сключване на договор между търговец и потребител, като продължаването на съществуващо договорно отношение, което обаче е срочно, или изменението на съдържанието на съществуващо договорно отношение, ако е договорено от разстояние или извън търговския обект, също може да бъде предмет на FAGG и по този начин да породи право на отказ от страна на потребителя по отношение на договореното удължаване или изменение на договора.

13 Въз основа на подготвителните законодателни материали в литературата се изразява мнение, че е възможно право на отказ и в случай на промяна в съдържанието или (отделно договорено) удължаване на договорно отношение, независимо от това как е възникнало, чрез договор извън търговския обект или договор от разстояние […]. Ако се предвижда, че съгласието на потребителя се дава чрез фикция за волеизявление, потребителят трябва да бъде специално информиран за значението на неговото поведение […].

РАБОТЕН ДОКУМЕНТ

14 В литературата се изразява съмнение, че *автоматичното* удължаване на договора от разстояние отново поражда право на отказ. Посочва се, че в член 6, параграф 1, буква о) от Директивата се предвижда само задължение за предоставяне на информация относно „срока на договора, когато това е приложимо, или, ако договорът е безсрочен или автоматично се удължава, условията за неговото прекратяване“, но в разпоредбата не се споменава право на отказ или информация за такова право, въпреки че тя се отнася до автоматичното удължаване на договори. Освен това се отрича, че автоматичното удължаване представлява (втори) „договор от разстояние“ по смисъла на член 2, точка 7 от Директивата. Това се обосновава от факта, че не се „сключва“ (втори) договор, а просто първият договор не се прекратява (и както е предвидено в него, по този начин се удължава неговият срок), както и от факта, че в случай на автоматично удължаване на договора не може да става въпрос за „изключителното използване на едно или повече средства за комуникация от разстояние“ по смисъла на легалното определение на „договор от разстояние“. Накрая се посочва, че в случай на автоматично удължаване на договора типичният риск (обективно обосноваващ правото на отказ), който съществува при продажбите от разстояние, вече не е налице (вж. съображение 37 от Директивата). В този случай потребителят вече е бил достатъчно добре запознат със стоките или услугите и е бил надлежно информиран за възможността за удължаване на договора още при първоначалното му сключване […].

15 Съдът на Европейския съюз е приел, че член 2, буква а) от Директива 2002/65/ЕО относно дистанционна търговия на потребителски финансови услуги трябва да се тълкува в смисъл, че допълнително споразумение към договор за кредит не попада в понятието „договор за финансови услуги“ по смисъла на тази разпоредба, когато с допълнителното споразумение се изменя само първоначално уговореният лихвен процент, без да се продължава срокът на договора за кредит или да се изменя неговият размер, и когато първоначалните клаузи по кредита предвиждат сключването на такова допълнително споразумение или, в противен случай, прилагането на променлив лихвен процент (решение на Съда на Европейския съюз от 18 юни 2020 г., KH/Sparkasse Südholstein, C-639/18, EU:C:2020:477).

16 Според Oberster Gerichtshof (Върховен съд) не е налице acte clair по отношение на поставения в началото въпрос — макар представените в литературата аргументи да говорят срещу наличието на право на отказ и решението на Съда по дело C-639/18 да може да бъде използвано в настоящия случай […]. Поради това Oberster Gerichtshof (Върховен съд) счита, че е длъжен да отправи преюдициално запитване в качеството си на последна инстанция (вж. RS0082949).

[…] 20 юли 2022 г.

[…]

РАБОТЕН ДОКУМЕНТ